

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LIV.

„Gazeta” este în care de
Abonamente pentru Anul - Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 franci, pe trei luni
10 franci.
Se prenumără la toate oficiile
postale din țară și din afară
și la d. colectori.
Abonamentul pentru Brașov:
la administrațiune, piața mare
Nr. 23, etajul I.: pe un an
10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei
luni 2 fl. 50 cr. Cu adresa în
casă: Pe un an 12 fl., pe
șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
Un exemplar 5 cr. v. a. și
15 bani.
Atât abonamentele cât și
inserțiunile sunt a se plăti
tânăr.

Nr. 6.

Brașov, Mercuri 9 (21) Ianuarie

1891.

Noticiu

„GAZETA TRANSILVANIEI”

Cu 1 Iulie 1891 stilul vechiu
s'a deschis abonamentul, la care in-
vităm pe toți și prietenii țării noastre.

Preabonamentului:

Pentru Ungaria: pe trei luni 8 fl.
pe șase luni pe un an 12 fl.
Pentru România și străinătate: pe trei
luni 10 franci, pe șase luni 20 franci, pe un
an 40 franci.

Abonamentul numerelor cu data de Duminecă:

Pentru Ungaria: pe un an 2 fl., pe
șase luni
Pentru România și străinătate: pe un an 8
franci, pe șase luni 4 franci.
Abonamentul se poate face mai ușor și
mai repede în mandate postale.
Dacă se vor abona din nou
să bine să scrie adresa lămurită și
a arăta stă ultimă.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei”.

Brașov, 8 Ianuarie v.

În anul dezbaterii proiectului de lege privitor la asilurile de copii s'a început erii în camerele deputaților, unul din organele principale ale guvernului își dăinșia a înfățișa lucrul așa, ca când ar fi vorba de o mare efacere pentru întreaga popor. A statului.

„Lalului” ministru Csaky i s'a dat milă de bieții copii, cari mai în etatea până la 6 ani și cu grămada, împede-
când multirea populațiunii statului proporția cuvenită. De aceea „Pester Lloyd” — d-lu Csaky gândit a introduce in-
stituția kișdedovurilor.

Dei încoale în fiă-care comu-
năpilașii mititei s'fiă înde-
sușiți 80 în câte o sală mică
și puț conducerea și suprave-
ghiarnei singure dascălitate cu
diploim în limba statului.

Șiasta s'fiă binefacerea.
Pe a că cale cred că cei dela „P.
Lloyd” va pută dobândi o ge-

nerația mai sănătoasă și se va pută
inpuțina mortalitatea între copii!

Cu această ridiculă speranță vo-
iesce s'justifice foia guvernamen-
tală proiectul de lege pentru Kiș-
dedovuri!

Mai vorbește „P. Lloyd” și
de „dreptul statului”, care în
casul de față nu este decât
dreptul celui mai tare, — drep-
tul adevărat „de a veghia asupra
desvoltării fizice și sufletesci a co-
piilor”, cari sunt „averea lui na-
țională.”

Se dice că acest drept „sta-
tului” ar voi s'și-lu exerciteze
„între marginile drepturilor fi-
resci ale părinților” — și ca
dovadă d-lu Csaky introduce în
proiectul său sila, în sensul celui
mai strict al cuvântului.

A socotit „P. Lloyd” că se
afliă vre-o 13,000 de comune în
Ardeal și Țera ungrăscă, cari
n'au asiluri de copii și că prin
urmare îi va trebui mulți bani
statului spre a executa legea și a
înființa pretutindenți, unde vor
lipsi, Kișdedovuri cu cheltuēla sa
proprie. Se mângăie însă cu aceea,
că vor contribui și comunele
aruncul de trei procente și că
nu va merge lucrul tocmai așa
de iute, ci mai cu încetul.

Dispozițiunea proiectului de
lege, după care copii nemaghiari
s'fiă introduși în cunoștința
„limbei statului”, foia guverna-
mentală o afliă a fi lucru „se-
cundar”.

Cei dela „Pester Lloyd” ar
vrea s'facă pe lume s'credă, că
legea pentru Kișdedovuri ur-
măresce nu scimă ce scopuri
marī umanitare, și că nu are sco-
pul exclusiv de a maghiarisa.
Dér se încercă și se dau de gol
ei înșiși vorbind de o datoriă a
statului de a maghiarisa pe viitorii
săi cetățeni „în propriul său in-
teres.”

Pote s' susțină însă cei dela
guvernul ce vor voi; noi, în contra
cărora se îndreptăză acea dispozi-
une fatală, pe care „P. Lloyd” o nu-
mesce „secundară”, amū comite
unū păcat de mōrte, decât amū
mai tăce și acuma.

Este la rândul alegătorilor
români s'și facă datoria și s' se
pronunțe, în adunări, privitor la
acest nou atentat de maghiari-
sare, celū mai cutezător și mai
amenințător dintre toate câte s'au
sevărsit până acuma împotriva
poporului român!

CONVOCARE.

Pe temeiul deciziunii luate de sub-
semnatul comitet, alegătorii români
din orașul și comitatul Brașovului
sunt invitați a lua parte la adunarea,
ce se va ține Vineri în 11 (23) Ia-
nuarie 1891 la 11 ore înainte de
amēzi, în sala Otelului Nr. 1 din loc.

La ordinea zilei: cestiunea pro-
iectului de lege privitor la asi-
lurile de copii.

Comitetul central al alegătorilor
români din orașul și comitatul Bra-
șovului.

Brașov, 7 (19) Ianuarie 1891.

G. B. Popp, Dr. Aurel Mureșianu,
secretar, președinte.

CRONICA POLITICĂ.

Din Bucuresci i-se scrie diarului
„Neue Freie Presse”, în privința ligei
culturale a Românilor, că conducătorii
acestei lige întemeiată prin inițiativa stu-
denților din Bucuresci, își dau toate si-
lințele, ca s' delature bănuiala, că ei in-
tenționează o mișcare irredentistă. Cores-
pondentul se provocă la articolul al
2-lea al statutelor ligei culturale, care
are de scop, s' nutrască conștiința uni-
tății naționalității române și se întrețină
o mișcare, prin care s' se dovedescă in-
dreptățirea misiunii culturale a Româ-

nilor în Orient. Pentru ajungerea ace-
stui scop se va folosi de mijlocele ur-
mătore: formarea de bibliotecă, publicarea
și răspândirea de cărți populare, întruniri
publice, serbări naționale și alte repre-
zențațiuni publice. Lucru dureros însă,
adauge corespondentul, nu se poate tă-
gădui, că ore-cari filorușii vor folosi
liga culturală a Românilor pentru a tur-
bura relațiunile României cu Austro-Un-
garia și cu alianța triplă. Corespon-
dentul adaugă, ce-i drept, că la o întru-
nire a studenților din Iași, s'a arătat,
că pozițiunea Românilor de sub domnia
rusescă e cu multă mai deplorabilă de-
cât a Românilor din Transilvania. Cu
tote acestea vom face bine decât vom
aștepta s' vedem decât nu cumva miș-
carea acesta va servi agitațiunilor pan-
slaviste rusesci, s'eu agitațiunilor ir-
redentiste române. Trebuie s' fim în această
privință cu atât mai precauți, cu cât
guvernul român încă nu s'a putut
hotărî s' espulzeze pe agenții rusesci,
cari caută s' turbure nu numai liniștea
și ordinea în Bulgaria și Transilvania (?)
dér chiar și în România.

Dintre foile croate „Agramer Tage-
blatt” se ocupă viu cu cestiunea națio-
nalităților din Ungaria. În primul său
din 14 Ianuarie c. ocupându-se cu miș-
carea din România, dice între altele:
„Nu trece și în care vr'o foia maghiară,
începând dela organul personal al
lui Falk, până jos la clușianul „Ko-
lozsvár”, s' nu întindă naționalităților
nemaghiare, în special Românilor, mâna
frățescă, s'eu s' nu le ofere sincera pri-
etenie a maghiarismului, dicendū: Fiți ce-
tățeni „maghiari” primiți limba maghiară
și atunci noi frumos ne întorcem din
nou spre voi și vă vom da permisiunea
de a juca puțin romănesc între cei
patru părți ai voștri. Fără îndoială însă
Slavii și Românii nu vor asculta de
aceste ademene ale preseii maghiare,
a căror tendință e să ia în mod
atât de vedit. Bărbații și conducătorii
poporului românesc din Ungaria nu
sunt acei bărbați, cari ar fi în stare s'
vândă pentru un blid de linte ungu-

FOTONUL „GAZ. TRANS.”

Sculă sclavului său.

Novela în două părți, de Mariana y Saavedra; trad.
de Ucu Paolo.

Pamea aceea, pe când încă nu
se alăie comitatul Barcelona la re-
gatul țării, domnia în Catalonia un
conte, numele Rodolfo, care favoriza
pe deoparte cei mai nobili fruntași ai
țării și pe unul ilu chiama Don
Felix, în las, ér pe celalalt Feliciano
Torre. Don Felix avea în mâinile
sale s'erea administrațiunii țerei.
Viteziul Feliciano Tor ellas apēra țera
în co vusmanilor din afară ai con-
telui, rei cu sēmă în contra Maurilor
din Su, alu cărora rege neliniștea
Catala s'și rēsbune pentru un
pașă, rei-lu uciseră Catalonii într'o
luptă

Don Felix, care petrecea mai multă
vremă în palatul contelui, câștigase fa-
vorul lui acestuia, Blanca, a cărei
frumusețe era atât de vestită, încât
mulți copii îi cerea mâna, dér contele
nu v'ea o mărte, fiindcă nu avea
copii. Temea, ca nu cumva bărba-
tul s'și rāpescă corōna.

Blanca nu bănuia asprimea fratelui
ei, fiindcă iubia pe Don Felix. Ea scia
bine, că până când fratele ei va fi în
vieț, nu va pută s' ia pe amantul ei
de bărbat, de aceea se arătă rece față
de acesta. Mai târziu iuse se purta
mai amical cu el. Acesta aduse cu
sine, că Blanca în curēndu avea se nască
un copil.

Don Felix avea un secretar, anume
Alberto, căruia îi încredință secretul
său și-i spuse s' caute o doică.

Blanca spuse fratelui ei, că ar dori
s' vadă marea. Acesta, fiindcă o iubia
tare pentru supuerea ei, îi dete cu
plăcere permisiunea. Ea plecă la oaste-
lul Monjuique și aici, după 14 zile,
născu o fiică, pe care o numi Matilda.
Alberto luă copila și o duse în casa doicei.
Acesta creștă copila până la etatea
de 6 ani. Deorece însă copila sēmna
fōrte tare cu Don Felix, porunci acesta
lui Alberto s' o ducă la portul de mare
Piana, unde petrecu patru ani de zile.

Părinții copilei erau fōrte mahniti
din cauza despărțirii de copila lor,
caci pentru ca s' nu-i bănuiască nime-
nea nu puteau s' o cerceteze. Intr'aceea
Alberto căpătă poruncă, s' i ia portre-

tul Matildei, ca cel puțin așa s' se
mângăie de absența ei. Alberto implini
porunca acesta, și tocmai era s' ducă
portretul la Barcelona, când îi veni în
gând, că mai înainte de a pleca, s'
facă o preumblare cu Matilda la țer-
muri mării, pentru ca s' o mângăie.

Aici însă i isbi o nenorocire, căci
dintr'odată fură atacați de o cētă de
piraiți (tălhari de mare) și luați prisionieri.
Acestia o duseră în Algeria, unde în
în speranța unei plate bune, o duseră
la soția regelui. Acesta surprins de
frumuseța fetei, o cumpără cu 200 de
galbin. Pe Alberto îl vëndură ca sclav
la un maur bogat, cu numele Audalia,
care se bucura de mare vază în
întea regelui din cauza vitejiei sale.

Elu iubea o femeie din suita regi-
nei, anume pe Harifa, și după cum era un
supus credincios al regelui, avea
aplicare și cătră creștin. Cum auți el
dela Alberto, că elu este tatăl copilei
pe care piraiții o vëndură reginei, îl
mângăie, dicendū-i, că se va ruga de
Harifa, ca s' o ia sub paza ei. Intr'aceea
însă nu mai era lipsă de întrepunerea
lui Audalia, fiindcă regele și regina iu-
biau fōrte tare pe Matilda, așa încât

hotărîră s' o trecă la religiunea moha-
medană. Din cauza acesta o îmbracă
în haine scumpe de maură și o tractau
cu iubire și blāndețe. Regele pentru ca
s' facă pe plac reginei, aduna la sine
fruntașii săi poruncindu-le, ca s' trac-
teze cu respect și considerațiune pe
fată creștină, și acelaia dintre ei,
care o va iubi și o va pută îndupleca
s' trecă la legea mohamedană, făgădui
ca i-o va da de nevastă.

Alberto presimțise, că Matilda va
ajunge în primejdia acesta, și de aceea
îndată după prinsōrea lor îi descoperi
nascerea ei nobilă și numele părinți-
lor ei, și o conjură cu lacrimile
în ochi, s' rămānă neclătită în religiunea
ei. Ea îi rēspunse, că se nu fiă îngrijată,
caci de și e încă o copilă, cu toate
acestea va sci s' mōră pentru religi-
unea ei.

Matilda, avēndu o minte ageră și
ținēndu minte cuvintele lui Alberto, rē-
spunse reginei, că ea este și va fi o creș-
tină și niciodată nu se va căsători
cu un maur. Regina se necăji și
decă nu ar fi iubit' o atât de tare,
ar fi pățit' o rēu Matilda; dér iubirea
acesta înblāndi mânia reginei, care cre-

răscă drepturile conaționalilor lor". Apoi ocupându-se cu discursul d-lui Grădișteanu, care, cu cuvintele: „dacă D-Voastră ați voi să vă alăturați vredodată la întreita alianță, fără ca situația fraților noștri Români din Ungaria să se fi îmbunătățit, nu veți pute trage țera după voi. Națiunea va avea să vă blasteme", nu sunt cuvinte aruncate în vânt și sunete gôle. Apoi continuă: „Libertatea presei lor dezvoltarea neimpedecată a limbii lor naționale, aceste e aceea-oe pretindă Românii și împreună cu ei tôte celelalte popôre nemaghiare din regatul Ungariei, pentru-ca să iasă din poziția lor de defensivă și să facă pace cu Maghiarii. Câtă vreme însă această pace nu e încheiată, câtă vreme nu există nici măcar baza neapărată de lipsă pentru o asemenea pace, apropierea de Maghiarii apropierea intimă a României de Germania, precum și plănuita convenția militară cu Austro-Ungaria vor rămâne totdeauna numai o dorință, un vis nerealisabil".

O telegramă din Belgrad confirmă soirea, că regenta în coînțelegere cu guvernul lucrează la nisece legi pentru casa regală cu scopul de a regula odată referințele membrilor familiei regesci și alte referințe de familie. Legile aceste se vor supune Scupștinei spre luare la cunoștință. O alta telegramă tot din Belgrad anunță, că regele Alexandru a primit în zilele din urmă, pentru prima dată, pe agentul diplomatic al Bulgariei pe d-lă Dimitrov, — ceea ce se pare, că Rusiei nu-i prea vine la socotă.

În ședința din 13 Ianuarie parlamentul francesu a realesu presidentu pe d-lă Floquet. Ca vice-president s'au alesu d-nii Mahy, Casimir-Périer și Peytral. Alegerea vice-președintelui ală patrilea, a notarilor precum și a cuestiorilor s'a amână pe altă ședință. O aparițiune interesantă e, că d-lă Floquet a primit acum 282 voturi, pe când în anul trecut a primit 383 voturi, aședă cu 101 mai puține voturi, din suma de 333 a votanților. Așa se vede deci, că o parte însemnată dintre republicanii moderați de astădată nu au votat pentru radicalul Floquet. Dintre vice-preșidenții aleși, d-nii Mahy și Casimir-Périer aparțin partidei republicanilor moderați, ér d-lă Peytral celei radicale.

SCRILE PILEI.

Din Seghedin primim din partea fraților noștri de suferințe următoarea scrisoare:

Onorabilă Redacțiune! Subscriși venim pe această cale a exprima căldu-

răsele noastre mulțumiri numeroșilor noștri amici și cunoscuți, — domni și doamne — și tuturor binevoitorilor, cari din incidentul „Amului nou" s'au simțit îndemnați a ne felicita, parte prin depeșe, parte prin scrisori procurându-ne prin acesta o adevărată bucurie și mângăere sufletescă. — La rândul nostru venim și noi pe această cale a-le exprima sincerile noastre doriri de bine și căldurose stringeri de mână. — Seghedin (államfogház), 4/16 Ianuarie 1891. Traian H. Popu, Ioan Macaveiu.

Incă un pașă demisionat. „Ellenzék" din Clușiu comunică soirea, că guvernul ar fi provocat pe contele Bethlen Gábor, fișpanul comitatelor Târnava-mare și Târnava mică, ca să-și dea dimisiunea din postul de fișpan al comitatului Târnava-mare. La această convocare fișpanul pașă ar fi răspuns, că renunță dela postul de fișpan al ambelor comitate, și că actul de demisionare l'a și înaintat deja ministrului președinte Szapáry. „Ellenzék" dice, că acestu pașă guvernului, care în Transilvania „a deprimat peste măsură cercurile politice", este a se atribui influinței guvernului împăratului german Wilhelm.

Serbarea de 10 Mai. Cetim în zilele din Bucuresci, că la serbarea de 10 Mai din anul acesta, când se vor implini și 25 ani dela suirea regelui Carol I pe tronul României, ministrul de război voiesce a concentra 30,000 de soldați din tôte armele pe câmpia Cotrocenilor, cari să defileze înaintea Regelui.

Primul ministru român în Paris. Sâmbăta trecută, ministrul de externe francesu D-lă Ribot, a dat în onorea ministrului președinte român, D-lă Manu, care de prezentu petrece în Paris, un mare prânț. La acestu prânț a luat parte și primul secretar al legațiunei române d-lă Bengescu, precum și totu personalul legațiunei.

Noul teatru din Bucuresci. Comitetul noului teatru din Bucuresci se compune din d-nii general Florescu președinte; I. Marghilomanu, vice-președinte; P. Grădișteanu, C. G. Vernescu, C. Stoianescu, I. Oteteșianu, G. Em Lahovari, Blanc și Herdanu membri. S'a subscriș deja 400,000 lei. Fiă-care acțiune are valôre de 200 lei.

Balul la palat în Bucuresci. În 1 Ianuarie s'a dat la palat primul bal. Lume foarte multă, animațiune și toalete

forțe frumoșe. MM. LL. regele și regina, precum și A. S. principele moștenitoru nu s'au retras decât după mezul nopții la 1 ôră. Cotilionul s'a continuat până după ôrele 4.

Poporațiunea din Orăștia, după statistica din anul 1891: Registre colecționale domestice 1105, bărbați 2674, femei 2971; de confesiunea evangelică reformată 832; romano-catolici 956; evangelicoluterani 962; greco-orientali 2167; greco-catolici 532; unitari 7; Evrei 188, bapțiști 1; 1451 Unguri; 1371 Nemți, 2610 Români; 89 Boeni; 7 Poloni; 9 Englez; 17 Slovaci.

Invitare. Reuniunea pompierilor voluntari din opidul Blășiu, invită la balul, ce-lă va aranja Sâmbăta în 24 Ianuarie n. c. în „Hotelul național" din Blășiu. Prețul intrării: de familie 2 fi., de persoană 1 fi. Inceputul la 8 ôre sêră. Suprasolvirile se vor chita pe cale dia-ristică.

Furt. Din turnul bisericei gr. cat. din Cioclova română, comitatul Caraș-Severin s'a furat clopotul, care avea o greutate de 5 măi. Făptuitorii încă nu s'au descoperit.

Monument. În Berlin s'a format un comitet de artiști, savanți și financiari pentru ridicarea unui monument lui Haydn, Mozart și Beethoven în grădina zoologică de acolo.

În cestiunea kisedovurilor.

În ședința dela 17 Ianuarie a partidei dietale independente și dela 48 s'a desbătut proiectul de lege privitoru la kisedovuri. Partida primă proiectul în general, ér la desbăterea specială singur numai în privința bugetului nu se declară învoită, cerend să se modifice proiectul de lege în sensul, ca acele comune, cari plătesc o dare suplimentară de 20%, să nu fi obligate a-și înființa kisedovuri pe spesele lor, ci în asemenea comune să fi statul obligat a suporta spesele kisedovului.

Imprejurarea, că în proiectul de lege privitoru la kisedovuri se esolude cu totul caracterul confesional, a dat nascere la o reacțiune din partea catolicilor. În fruntea mișcării reacționare stă contele Zichy Nandor, care printr'o scrisoare provocă pe amicii săi de principii din casa magnaților, ca să sară într'u apărarea intereselor catolice vătămăte prin susțit proiectu

de lege. Scrisoarea este cuprinsu:

Onorabil amici de piu! În privința educațiunei poporului, legea dela 1868 în casurile acelu confesiunea nu pôte corăspunștințelor legi, a pășit pe tărâmul confesionalu, așa că noi n'am pôte să ne bucurăm, vedend că tșuși confesiunea, într'o privință, se ajutată.

Proiectul de lege privitoru la kisedovuri însă este de altu principiu. Elă concede confesiunilor să stea într'ajutoru cu banii lor, dăr pretutindenea eschide caracterul confesionalu. Nu concede rugăciun după rită, ci în locul acestora ordonă nisece rugăciuni evlavioșe (interconfesionale), catechismul ilă eschide pretutindenea.

În modul acesta vom cresce o generațiune nenorocită și nu vom aduce bune servicii patriei. Religiunea noastră nu concede, ca cu educația și cu kisedovurile să pășim pe tărâmul interconfesionalu, și din asta cauză noi noi nu am pôte să primim un astfelu de proiectu de lege, ci din contră, trebuie să stăruim, ca kisedovul să rămână confesionalu. În timpul mai nou, din partea bisericei noastre încă n'a făcutu pe tărâmul acesta mai mult decât s'a făcutu mai înainte în vécui întregi și totu ce s'a făcutu, s'a făcutu pe basă confesională, și acum prin acestu proiectu de lege se periclitază.

Resolvarea cestiunei e forț simplă. Unde se află biserica, acolo biserica pôte să se îngrijescă și de kidedovo, și dacă nu s'ar pôte îngriji de ajunsu, să luăm măsuru pentru a-le ajutara. Statul să reguleze și să ajutor confesiunile și cu privire la formare kisedovurilor, să eserceze inspecțiune asupra lor prin organe confesional numite de elă. Se pôte, că cu modul acesta s'ar afla isolate de biserica noastră anumite familii, cari se află în număr atâtu de neînsemnat, încâtu nu sunt stare a-și sustine asilul confesionalu. e pôte lua însă măsuru și în privința acestor casuri excepționale; și dacă legislațiunea numai prin radicare de kisedovuri interconfesionale, ar pôte resca cestiunea acestora, nu urmesc de aci, ca și în tôte celelalte casuri să se eschidă caracterul confesionalu.

Prin acestea am voit să ară față cu acestu importantu proiectu a lege punctul meu de vedere principiu, de ôre-oe în dietă deja la 19 Ianuarie se vor începe desbaterile asupra acestui proiectu și de ôre-oe după părer mea ar fi de dorit, ca și noi să luăm poziția câtă mai curend față cu acestu obiectu. — Budapesta, Ianuarie 1891, conte Zichy Nandor.

Correspondența „Gaz. Tr."

Biserica Albă, 1 Ianuarie st. 1891.

Multă stimată frate și D-le dactoru! Stau sub impresiunea entă a celorlă audite și vedute în „Gaz." ultu Bisericei Albe în ultima nôpte anului espirat!

dea, că cu timpul și prin daruri va pută să o înduplece.

Cam pe vremea aceea se întâmplă, că Audalia plecă cu corăbiile sale pe mare, pentru ca să debaroe, decât i va succeda, pe țermurii Cataloniei. Feliciano auzi despre această, plecă și elă pe mare și lă făcu prizonieru pe Audalia. Celelalte corăbii ale lui Audalia se întôrseră în Algeria.

Când află regele, că Audalia eluată prizonieru, i trimise lui Feliciano multe daruri bogate și o miă de galbeni ca prețu de răscumpărare.

Nobilul Catalanian stima foarte tare pe Audalia din cauza vitejiei sale, de aceea ilă poștia totdeauna la masă și porunci ômenilor săi, să asculte de Audalia ca și de elă însuși, din care cauză maurul recunoscoru, se făcu prietinu atâtu de bun cu Feliciano, încâtu decât n'ar fi iubită pe Harifa, ar fi binecuvântat prinsôrea sa.

Intr'aceea sosiră solii regelui mauru, ca să oeră pe Audalia, dăr Feliciano răspunse, că nu lă va da nici pentru corôna Algeriei, de ôrece Audalia făcuse multă pagubă stăpânului său, contele Rodolfo. Solii se întôrseră acasă în țera lor, ér maurul mâhnit se duse în odaia sa,

unde de furie și turbare se bătea cu pumnii în pieptu și se sgăria pe trup, așa încâtu nici servitorii nu putură să lă abată dela această. După ce servitorii anunțară pe stăpânul lor despre această, se duse Feliciano la Audalia și lă întrebă mirat:

„Ce este această, Audalio? De ce te infurii așa de tare și de ce te maltratezi? Nu te tracteză cu bunătate și onôre? Imi răsplătesci rău binefaceriile mele."

— „Iubitul meu Domn!" răspunse Audalia, „desperarea mea nu e din cauză, că sunt în puterea ta, ci nefericea mea e cu multă mai mare."

Feliciano duse: „Dăr spune-mi ce-ți lipsesce, îți juru pe viața mea, că te vom scăpa de mâhnirea ta, decât mi va fi posibil."

Audalia răspunse: „Dacă mi vei implini dorința mea, nobile și puternice Catalanian, îți juru pe Allah, că eu și cu Harifa îți vom fi pentru totdeauna robu." Apoi povesti istoria amorului său și încheiă cu vorbele acestea:

„Gândeșce-te scumpul meu domn, decât am cauză să plângă, fiindcă sunt prizonier și Harifa, una dintre cele mai frumoșe fete din Algeria, e protegiată

de regina și pețită de cei mai nobili mauri, pôte lesne să mă uite în absența mea și să iubescă pe altu."

Elă spuse acestea cu lacrimile în ochi, încâtu Feliciano, mișcat, duse: „Mi-e lucru ușor să-ți dau libertatea; dăr trebuie să-mi dai cuvântul de onôre, să nu mai ridicu nici odată armele asupra contelui."

Audalia se aruncă la picioarele lui și duse: „Până acum am fost prizonierul tău, de acum înainte îți voi fi robul tău credincios, și mă voi întôrce érași în puterea ta, îndată ce-mi voi lua amanta."

— „Nu pretindă ca să te reintorci", duse Feliciano, „țineți numai cuvântul și nu mai neliniști țermurii Cataloniei; apoi i dedă un certificat de drum și o corăbie bine echipată și lă lăsa să plece.

Audalia ajungend în Algeria, se duse îndată la palat unde regele mirat și vesel de întôrccerea sa, îlă întrebă: „Ce întâmplare ferocă te aduce la mine înapoi, pe câtu timp totu aurul meu n'a fost în stare să te rescumpere?"

Audalia i dete socotă de cele întâmplăte și lă rugă, ca pe viitor să lă trimită în contra altor dușmani și să dea voia să-și țină cuvântul."

„Mi ești atâtu de scump" se regele, încâtu nu-ți voi mai pejdui persoana ta, și-ți poruncesc, că voia mea să nu părăsesci curtea mea. Și fiindcă Harifa mi-a procurat sciera, ea să te revedă, trebuie ca fărăbavă să o iai de nevastă."

Audalia i sărută picioarele multumit, ér în ziua următoare își sepuenta. Din cauza această se supără tare un pașă puternicu, care o iube Harifa, încâtu se decise, să oeră miasuinea dela regele, ca în locul Audalia să întreprindă elă o expedițiune contra Cataloniei. Regele fu multumit această și pașă plecă pe mare.

De ôrece Feliciano scia să, că Audalia, își va ține cuvântul, ca să se odihnescă câteva zile, în casă inspecțeze forturile. Elă plecă cățiva ômeni, dăr fără de veste fu ată de corăbiile pașei și după scurtă timentă fu făcutu prizonieru.

Puternicul pașă, multumit succesul său, se întôrce în Algeria din ferocire elă nu scia ce persoană e Feliciano. După-oe debarcă, runci ômenilor săi să ducă prizonieru tăr-gul de solavi și să-i vândă.

Corul vocal român, adică Românii din Biserica Albă — aici aici totuși Românul e corist — au serbat cu mare festivitate adio-ul de la bătrânul an; n'a fost însă acesta un adio dureros al despărțirii, ci din contră, o voia bună nemărginită cuprinsă inimile celor 7—800 de inși, cari nu puteau admira destul esacta executare a programului, compus din piese musicale, cântări și altele, la cari voiu reveni mai la vale; părea că la toți oșpeții: Nemți cu Unguri și cu Sârbi cu totuși, le erau inimile pline de bucurie, că a mai trecut un an, care a îngropat cu sine atâtea suferințe ale fraților lor Români.

Căci trebuie să știți, că neobositul zel al fratelui I. Roșiu, avocat în Biserica Albă, care nu cunoșce greutatea când e vorba să se manifesteze puterea socială a elementului nostru de aici, a făcut în sensul strict al cuvântului: *minuni!* Ați Români din Biserica-Albă, întruniți în corul vocal român, sunt o comparație, ai cărei membri rivalizează întru ridicarea spiritului de asociere; ei nu se consideră ca membrii înscriși ai unei reuniuni, nu cunosc vanitatea personală, ce ar face ca unul său altul prin ore-cari însușiri superioare să impună, ei toți sunt frați, și reuniunea e mama iubită a lor, pentru a cărei prosperare unul ca altul lucrează din motivul cel mai curat, și cu acel zel neobosit, care e garanția cea mai sigură pentru rezultatul cel mai strălucit.

Nu e mirare de, că o corporație, care este condusă de un astfel de spirit, atrage la sine dintre cele mai bune puteri și din sinul altor elemente, cari știu preții entuziasmul acela adevărat, care se nutrește din interesul cel mai sincer către cauză.

În aceste am făcut o slabă încercare de a orienta publicul cetitor despre admirabilul spirit, ce domnesce la frații din Biserica Albă; fratele I. Roșiu poate fi mândru de toți membrii corului, deși și frații coriști pot fi făloși de zelosul și peste toate măsurile activul lor președinte.

Producția din cestiune s'a început la 8 ore seara, cu o ouvertură la „Giovanna d'Arco“ de Verdi, executată de capela militară a regim. c. r. de inf. Nr. 43 cu precizie obișnuită la capela militară.

A urmat „Ași vré“ din repertoriul lui Barbu, executată de corul vocal, nu numai cu o rară precizie tehnică, deși cu o putere, ce te pune în uimire, vădându, că corul întreg abia numără vre o 16 membri, deosece mai mulți Români ați nu sunt în orașul întreg; — ar mai fi fratele Dr. Aurel Novac, avocat acolo, deși dându ar o voce cu multă mai teribilă, decât să potă coopera într'un cor mai mic decât de 80—100 de cântăreți! deși se nu credeți, că el nu concuere, din contră, cu mare plăcere aduce tributul mulțămirei și recunoștinței sale față de cor în forma unor florini, cari tot-deuna i predă cu multă îndestulare fratelui Bălănescu, casieru, de câte-ori i cântă corul cântecul său plăcut: „Horia bea la crîșmă n delu!“

Alu treilea punct al programului a fost „Salata italiană“, coru bărbătescu, executată de corul vocal; piesa aceasta a dat strălucită probă atât despre tehnica corului, cât și despre disciplina, ce e în stare a susține D-lu conducător al corului chiar și la cele mai critice momente ale executării; așa apoi e ușor de priceput, că peste toate greutățile tehnice, deși sunt foarte considerabile, au trecut frații coriști eșind învingători.

După un potpurio din „Puppenfee“, executată de capela militară, a urmat idila „Plășul re'ntorsu din Anglia“, de Dr. G. Asachi, în care d-ra Leopoldina Truchses, ca Irina, a avut ocaziune a ne încanta cu vocea dulce, care dim-

preună cu calitățile rare ale d-rei a răpitu inimile nu numai ale lui Cimbru și Codratu plășul, ci ale tuturor celorlți fericiți, cari au putut fi de față la această cordială și tot-odată și strălucită producție. Deși se dice, că d-sa cântă mai mult mezo-sopranu, are însă și în regiunile mai înalte o voce atât de dulce și plină, încât am rămasu toți încantați de farmecul ei; Codratu plășul nu cântă din gură, deși ne-ar fi plăcut să audim dela fratele Roșiu unu solo, deși și-a povestit păniile de priu Anglia, Italia, etc. cu atâtea originalitate și umor, încât bătrânul Galianu—Brădianu, pacnicul satului, nu avea destule urechi să-l asculte, er noi, publicul, n'aveam destule mâni de aplaudat; — Galianu bătrânul a fost cu multă fidelitate naturală produsu de d-lu și fratele Bohorony, — aoi trebuia să ne mirăm de două lucruri, și anume: cum se potă prefaca un om tineru, plinu de viață și strănicu, într'un bătrân așa slabu, cum era Galianu, — și erăși un bătrân așa slabu, cum potă ave o voce atât de puternică? D-lu și fratele Bohorony ni-a arătat, că toate se potă, dacă e mare interesul celu avem față de cauză.

De Cimbru — d-lu Novacescu — nu ne-am mirat, că a fost unu liricu așa minunat, căci o Irina atât de dragă-lăș te face liricu chiar dacă ai fi mortu de jumătate, deși ne-a surprinsu rarul tenor, care și în regiunile cele mai înalte e tonu de piept — nu falsu — e curat ca aurul și tot-odată puternicu, raritate unu astfel de darte.

Forțe bine a produs și d-lu Halmagianu pe „Brădianu pacnicul satului“; din totă mișcarea se vede, că a făcutu studiu, și i-a succés deplin a reprezenta pe mărginitul țeranu, care asculta cu atâtea admirare predarea interesantă și „minunată“ a lui Codratu, care tocmai se re'ntorse din Anglia.

Strălucit au succés tablourile vii; atât în compunerea grupei, cât și în ținuta singuraticelor figuri s'a dezvoltat un gust și unocoință, care e vrednică de perfectă recunoștință a criticelei celei mai rigurose. Meritul aranjării acestor tablouri, e mai cu sémă alu D-nei Truchses, succésu admirabilu este ovenit satisfacă pentru zelosa Dómna.

Ultimul punct a fost: „Gigerli!“ Am vedutu gigerli pe strășile Vienei și unii imitatori mai slabi și prin B.pesta, deși se potă ascunde pe lângă grupa celor 10 gigerli, cari i-am vedutu reproduși de frații din Biserica-Albă. Ce e dreptu, aceste caricaturi moderne sunt unu materialu minunat pentru umor și ironizare, și „gigerlii“ de aseră au și făcutu totul, ca să ne arate unu tablou fidel alu figurelor escentrice, ale căror ocupații principală e: a fura timpul; monoclu, ghete ascuțite de 1/2 metru fără călcăiu, cilindre albe, mișcări contranaturale, cochete forțată, cu unu cuvântu toate calitățile ridicole acestor sërăntoci spirituali au fostu reproduce cu multă dibăoia. Se înțelege de sine, că „Obergigerli“ a fost fratele Roșiu.

Trebuie să amintim, că fără așteptare, afară de program, i-s'a făcutu publicului o surprindere foarte potrivită prin întrevinerea d-lui Paleu, care a apărutu ca „Gigerli-Beck“ cu covrigi și trimbiță, voindu a saluta și onora pe „Obergigerli“ cu unu covrigu colosalu de mare! Aplausele sgomotose și viuele demonstrări ale publicului au făcutu imposibilu a fini scena după planul „obergigerliului“ și a cădu cortina între aplausele viforoase ale publicului entuziasmatu.

La 12 ore s'a ridicat cortina, ultima oră, și acum a apărutu cu seriozitate solemnă corporația fraților coriști în frunte cu iubitul lor președinte, cu fratele Roșiu, care într'o cuvântare scurtă și foarte potrivită a salutatu anul nou, postindu-le la toți oșpeții — în 4 limbi, ca să-l înțelegă toți și toate — anu nou fericitu!

Cu aceasta s'a datu semnul, că acum se potă începe ceea ce așteptau damele cu atâtea nerăbdare: dansul, care a durat până dimineața la 5 ore fără întrerupere și pe lângă o cordialitate nemărginită.

Toți s'au depărtat cu inima plină de îndestulare, că au participat la o solemnitate și petrecere rară în felul său. Eu însă m'am re'ntorsu la Timișoara cu dorința ferbinte, că barem de ni-ar succede și nouă a pași în urma iubitelor noștri provincialiști în marele nostru oraș, în care însă de ani încoco nu s'a datu semn de viață socială, ori numai în ceru foarte restrinsu.

Dr. Aur. Munteanu.

Literatură.

„Romänische Revue“, revistă politică-literară. Redactor: Dr. Corneliu Diaconovich. Cuprinsul: Zum Jahreswechsel. — P. P. Carp. Biographische Notizen. — Dr. Ioane Vancea (Mit Portrait). — Magyarische Subjectivität. — Ludwig Mocsary über die Nationalitätsfrage. — Die romänische Litteratur in der Bukovina (1774—1800), von C. Morariu. — Die Basch-Araba und die Anfänge des romänischen Staates, von Ioan Barbovescu. — Gedichte, von V. Alexandri. „Ring und Tuch“, Romänisches Volkslied, deutsch von L. V. Fischer. „Peneș Curcanul“. Deutsch von C. dela Tismania. — Gedichte von Michail Eminescu, deutsch von Em. Grigorovița. Letztes Sonett. Der Schutzengel. — Rundschau: Antoniu Mocsanyi de Foen. Simeon Manguica. — Zeitungsstimmen über die romänische National-conferenz. — Litteratur: Neue Bücher.

„Romänische Revue“ apare la mijlocul fiecărui lună, în fasciculul 8° mare. Abonamentul pe unu anu întregu 10 fl. Direcțiunea: Wien, VIII, Feldgasse 15.

Despre situația acestei reviste primim dela direcțiunea ei următoarele date informative:

De 6 ani de zile apare această revistă lunară în limba germană cu conținutul politic și literar, care are scopul de a da informații esacte publicului neromănesc din patria și străinătate despre politica și aspirațiile poporului nostru din Ungaria și Transilvania, precum și de a face cunoscute năsuințele culturale ale întregii Români.

Importanța și necesitatea unei astfel de publicații fiindu de deplin recunoscută, ne mărginim a constata numai, că „Romänische Revue“ a fostu foarte bine primită în cercurile inteligente din străinătate și în specialu din Germania și aproape toate acele cercuri, cari dorim să fie bine informate, nu numai, că primesc, ci chiar apreciază revista er informațiile lor sunt sirguinciosu folosite și prelucrate în cele mai distinse organe ale presei străine și publicațiile ei găsesc răsunet și numai în asociații și prelegeri, ci chiar în salele celor mai eminente școle înalte, încât fără esagerație putem susține, că mai cu sémă publicației de peste 250 oole de tipar a revistei „Romänische Revue“ și informațiilor private date din partea direcțiunii sale e a se mulțumi, că străinătatea cunoscă astăzi mai bine împrejurările, între care se află poporul român, le judecă cu mai multă bunăvoință și peste toate se ocupă cu ele mai mult, decât înainte de acesta cu o jumătate de deceniu.

Pe cât de îmbucurătoare sunt însă rezultatele multelor năsuințe, de a introduce cu ori-ce preț această revistă în cele mai întinse cercuri, și ori cât de multă se fă răsplătite aceste năsuințe prin frumoșele fructe ce le-au datu cele 50.000 esemplare de până acum ale revistei „Romänische Revue“, din care 2 terțialități au fostu trimise gratuitu, pe atât de multu trebuie să regretăm, că nu a avut din partea Românilor acel sprijin moral și material, pe care nu numai, că l'a meritatu în vederea scopului ei, ci care era chiar neapărat de lipsa pentru a pută desvolta o activitate serioasă și a ajunge rezultatul dorit.

Politicii și literaturii noastre, pe lângă toate promisiunile date, afară de 2—3 excepții cunoscute, nu au făcutu pentru „Romänische Revue“ aproape nimic, lăsându întreaga sarcină pe umerii conducerilor neromâni; și că spriginul materialu din partea inteligenței noastre încă nu a fost mai mare, o dovedesc mai elatant împrejurările, că „Romänische Revue“, deși apare în 800 esemplare, nu

are astăzi mai mult decât 200 abonați cari plătesc (între aceștia nici măcar 150 Români din Ungaria și Transilvania) și totuși restanțe de peste 2000 florini.

Din aceste date se vede, cât de grele au fostu împrejurările și cât de mari neajunsurile, cu cari a trebuit să se lupte direcțiunea nu numai pentru ca să potă susține revista și să potă acoperi și urcarea speselor cauzate atât prin înmulțirea exemplarelor gratuitu pentru străinătate la 500, cât și mai cu sémă cu procesul de presă din anul 1888 și în urmarea acestuia cu predarea propriei tipografii și mutarea redacțiunii la Viena, care toate au fostu necesare spre a asigura existența revistei. Între susu arătațele împrejurări, decât inteligența română nu va da pentru viitoru spriginul necesaru, direcțiunea va fi silită să sisteze editarea revistei. Sciind cât de regretabil ar fi încetarea chiar acum, când este primită și apreciată în cercuri atât de întinse și când pentru cauza noastră națională are o importanță mai mare ca ori și când, ne permitem a cere spriginul inteligenței române pentru această importantă întreprindere națională.

Prețul de prenumerație pe unu anu pentru Austro-Ungaria 10 fl., pentru străinătate 20 franci i. a., plăt. în Viena. După fie-care exemplaru abonatu se trimite unu alu doilea gratuitu în străinătate.

Abonamentele se potă face numai pe unu anu întregu, se potă însă plăti în două rate anticipative și rămân în valoare până la abdicarea revistei.

Acei abonați noi, care voru abona anul VI, 1890 alu revistei și ilu voru plăti anticipativ, primesc gratuitu anul V. compl. tū, er abonații noi pe anul 1891 primesc anii V. și VI. cu prețul jumătate adică la olată cu 10 fl.

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS“

(Serviciul birotului de coresp. din Pesta).

Budapesta, 20 Ianuarie. În dietă s'a început desbaterea asupra proiectului de lege alu „Kişdedovurilor“. Au vorbit în contra proiectului deputații sași Zay și Fültsch, cari vedu în sila ce se exercită prin acestu proiectu o neîndreptătită amestecare a statului în raporturile confesionale și sociale ale populației nemaghiare.

De er la amedii, până ați dimineta a fostu unu viscolu neîntrerupt, ceea ce a făcutu circulația imposibilă în întreaga întindere a orașului. Viscolul se continuă încă la țera, așa că circulația trenurilor în cea mai mare parte este din nou întreruptă.

Praga, 20 Ianuarie. Dieta boemă în fine a aprobatu despărțirea în două a legii consiliului de cultură alu țerei.

Berlinu, 20 Ianuarie. De mai multe săptămâni lipsesc ori-ce scire despre maiorul Wissmann, (care se află cu expediția germană în Africa). În departamentul afacerilor din afară domnesce îngrijire.

Parisu, 20 Ianuarie. Camera primu cu 458 contra 11 voturi ordinea de și acceptată de guvern, în care se aprobă declarația ministrului de externe, după care guvernul nu crede că toate tractatele comerciale voru trebui să fie denunțate (abdicise).

DIVERSE.

Producerea și consumarea hârtiei Sunt în lume 3985 de fabrici de hârtie și se produc 980 milioane de kgrame. Din acestea pe jumătate se întrebunțază pentru felurite tiparuri și la 300 de milioane pentru diare. Cu deca an în urmă se întrebunțau numai 200 de milioane de kgrame pentru diare. În Statele Unite sunt 900 de fabrici; în Anglita 800; în Franca 300. Unu Englezu întrebunțază în mijlocu 11 și jumătate livre de hârtie pe an; unu Americanu 10 1/4 livre; unu Neamțu opt livre; unu Francez 7 și jumătate; unu Spaniolu 1 și jumătate, 1 Rusu 1 livru, unu Mexicanu 2. Deși unu Român?

Proprietaru: Dr. Aurel Mureșianu. Redactoru responsabilu interimalu: Gregoriu Maloru.

Cursul pieței Brașov

Table with exchange rates for various currencies and goods in Brașov, including Banenote românești, Argintă românească, Lire turcești, etc.

Cursul la bursa de Valiza

Table with market rates for gold, silver, and other commodities at the Bourse de Valiza.

Table listing various types of bonds and securities, such as Amortisarea datoriei căilor ferate, Bonuri rurale ungare, etc.

ABONAMENTE la "GAZETA TRANSILVANIEI"
Prețul abonamentului este:
Pentru Austro-Ungaria:
Pe trei luni 3 fl. —
Pe șase luni 6 fl. —
Pe un an 12 fl. —
Pentru România și străinătate:
Pe trei luni 10 fr.
Pe șase luni 20 fr.
Pe un an 40 fr.

Avisul d-ilor abonați!

Rugăm pe d-nii abonați ca la reînnoirea prenumerațiunei să binevoiască a scrie pe cuponul mandatului postal și numerii de pe fâșia sub care au primit diarul nostru până acuma.

Domnii, ce se abonează din nou, să binevoiască a scrie adresa lămurită și să arate și posta ultimă.

Totodată facem cunoscut tuturor D-ilor abonați, că mai avem din anii trecuți numerii pentru completarea colecțiilor „Gazetei”, precum și câteva întregi colecțiuni, pentru cari se pot adresa la subsemnata Administrațiune în casă de trebuință.

Administraț. „Gaz. Trans.”

Mersul trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabilă din 1 Octombrie 1890.

Large table showing train schedules for various routes including Budapest-Predeal, Predeal-Budapest, B.-Pesta-Arad-Teluș, etc., with columns for train types and departure times.